

การศึกษาการละกิริยาในภาษาพูดในกรุงเทพฯ ตามแนวบรรดศาสตร์

นางพรทิพย์ พุกนาคสุข

006859

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2524

116600976

A SEMANTIC STUDY OF VERB DELETION IN SPOKEN THAI
IN BANGKOK

Mrs. Phornthip Pukbhasuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy

Department of Thai
Graduate School

Chulalongkorn University

1981

โครงสร้างความหมายของประโยค และความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างประโยค
 ในภาษาไทย บทที่สี่กล่าวถึงการละกริยาในประโยคสัมพันธ์ 6 ลักษณะแรกที่กล่าวถึง
 ข้างต้น คือ ในลักษณะการคล้ายคลึงกัน ในลักษณะการแสดงความตรงกันข้าม ใน
 ลักษณะการเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ในลักษณะการเปรียบเทียบกัน ในลักษณะการ
 แสดงเวลา และในลักษณะการแสดงตัวอย่าง บทที่ห้ากล่าวถึงการละกริยาในประโยค
 ที่สัมพันธ์กัน 3 ลักษณะหลัง คือ ในลักษณะการซ้ำเนื้อความ ในลักษณะการตอบ และ
 ในลักษณะการถาม บทที่หกกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการละกริยากับการละนาม
 และบทที่เจ็ด เป็นสรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ ซึ่งสรุปได้ว่า การละกริยาจะเกิด
 ขึ้นได้ เมื่อกริยานั้นเป็นสาระกล่าวแล้ว โดยที่ไม่ใช่เป็นสาระสำคัญซึ่งผู้พูดต้องการเน้น
 หรือย้ำ ในบทนี้ผู้วิจัยเสนอแนะให้ผู้สนใจภาษาไทย ศึกษาเรื่องการละกริยาในประโยค
 ที่สัมพันธ์กันมากกว่า 2 ประโยค และศึกษาการแทนที่กริยาหน่วยหนึ่ง ด้วยกริยาอีก
 หน่วยหนึ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Semantic Study of Verb Deletion in
 Spoken Thai in Bangkok

Name Mrs. Phornthip Pukbhasuk

Thesis Advisor Assistant Professor Kanita Roengpitya, Ph.D.

Department Thai

Academic Year 1980

ABSTRACT

This thesis aims at studying verb deletion in spoken Bangkok Thai within a semantic framework.

The data analyzed has been collected from everyday conversations of people who speak the dialect of Bangkok.

The present research shows that verb deletion in Thai may occur in nine types of sentence relations : conjunctive, contrastive, disjunctive, comparative, temporal, serial, reduplicative, responsive and interrogative. The process of deletion in all types of sentence relations vary depending on the co-occurrences of the semantic elements present in the inherent and contextual features of verbs and in the first six types, in the sentence relation markers.

The study is divided into seven chapters. The first chapter is an introduction stating the scope and purpose of the study. The second chapter deals with Chafe's semantic theory and the classification of verbs in the Thai language.

The third chapter discusses the semantic structures of verbs and sentences as well as the semantic relations in sets of two sentences in Thai. The fourth chapter examines verb deletion in six types of related sentences : conjunctive, contrastive, disjunctive, comparative, temporal and serial. The fifth chapter presents verb deletion in the three types of sentences in relation : reduplicative, responsive and interrogative. The co-occurrences of verb deletion and noun deletion are presented in the sixth chapter. The last chapter concludes that verb deletion only can occur when the information being transmitted is given in the case of non-prominent meaning. Suggestions are then made for further research in this field : to study verb deletion occurring in the context of more than two related sentences and to study verb substitutions in this respect.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนิษฐา เรืองพิทยา ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและความทุ่มเทงานวิจัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เอาใจใส่อย่างใกล้ชิดโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย และให้คำแนะนำ อันทรงคุณค่าตลอดเวลาทำการวิจัย จนกระทั่งงานสำเร็จลงอย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. วิจินต์ ภาณุพงศ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นววรรณ พันธุเมธา ยังได้กรุณาให้แนวความคิด แนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในวิทยานิพนธ์นี้ ซึ่งผู้วิจัยถือเสมือนว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และความทุ่มเทงานวิจัยที่สำคัญยิ่งอีกสองท่าน และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา นาคสกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิตยา กาญจนะวรรณ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ตรีศิลป์ บุญขจร คุณจารุณี ทิพย์พิมานชัยกร คุณสำเนียง ทองสง่า และคุณอภิญา ปินเช็ค ที่ได้มีส่วนช่วยในการจัดพิมพ์ วิทยานิพนธ์นี้ให้เป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์

และท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	๙
บทที่	

1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	2
การวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้	3
วิธีดำเนินการคนควาและวิจัย	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้	6
เครื่องหมายที่ใช้ในวิทยานิพนธ์	6
ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในวิทยานิพนธ์	7
2. ทฤษฎีบรรดศาสตร์ของ วอลเลซ แอล เชฟ และการแบ่ง ประเภทของกริยาในภาษาไทยตามทฤษฎีนี้	11
2.1 ทฤษฎีบรรดศาสตร์ของเชฟ	11
2.2 การจำแนกประเภทของกริยาตามทฤษฎีนี้	18
3. โครงสร้างความหมายของกริยา และโครงสร้างความหมาย ของประโยคในภาษาไทย	29
3.1 กริยา	29
3.1.1 คำจำกัดความ	29
3.1.1.1 คำจำกัดความที่ขึ้นมาแต่เดิม ...	29

3.1.1.2	คำจำกัดความในวิทยานิพนธ์นี้	31
3.1.2	โครงสร้างความหมายของกริยาในภาษาไทย	32
3.2	ประโยค	35
3.2.1	คำจำกัดความ	35
3.2.1.1	คำจำกัดความที่มีมาแต่เดิม	35
3.2.1.2	คำจำกัดความในวิทยานิพนธ์นี้	39
3.2.2	โครงสร้างความหมายของประโยคในภาษาไทย	39
3.3	ความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างประโยค	41
3.3.1	ลักษณะความสัมพันธ์ของประโยคสัมพันธ์	42
3.3.1.1	ประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการคล้อยตามกัน	42
3.3.1.2	ประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการแสดงความ ตรงกันข้าม	43
3.3.1.3	ประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการเลือกเอาอย่างใด อย่างหนึ่ง	43
3.3.1.4	ประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการเปรียบเทียบกัน ..	43
3.3.1.5	ประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการแสดงเวลา	44
3.3.1.6	ประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการแสดงตัวอย่าง ...	44
3.3.2	ลักษณะความสัมพันธ์ของประโยคที่สัมพันธ์กัน	45
3.3.2.1	ประโยคที่สัมพันธ์กันในลักษณะการซ้ำเนื้อความ .	45
3.3.2.2	ประโยคที่สัมพันธ์กันในลักษณะการตอบ	45
3.3.2.3	ประโยคที่สัมพันธ์กันในลักษณะการถาม	45
4	การละกริยาในประโยคสัมพันธ์	46
4.1	การละกริยาในประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการคล้อยตามกัน	46

4.2	การละกริยาในประโยคสัมพันธ์ในลักษณะ การแสดงความตรงกันข้าม	59
4.3	การละกริยาในประโยคสัมพันธ์ในลักษณะ การเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง	67
4.4	การละกริยาในประโยคสัมพันธ์ในลักษณะ การเปรียบเทียบกัน	80
4.5	การละกริยาในประโยคสัมพันธ์ในลักษณะ การแสดงเวลา	85
4.6	การละกริยาในประโยคสัมพันธ์ในลักษณะ การแสดงตัวอย่าง	91
5.	การละกริยาในประโยคที่สัมพันธ์กัน	104
5.1	การละกริยาในประโยคที่สัมพันธ์กันในลักษณะ การซ้ำเนื้อความ	104
5.2	การละกริยาในประโยคที่สัมพันธ์กันในลักษณะ การตอบ	106
5.2.1	การละกริยาในคำตอบของคำถามเพื่อ ให้เลือกตอบ	107
5.2.2	การละกริยาในคำตอบของคำถามเพื่อ การยืนยัน	153
5.2.3	การละกริยาในคำตอบของคำถามเพื่อ ให้ใ้เนื้อความ	163
5.2.4	การละกริยาในคำตอบของคำถามเพื่อ ตรวจสอบความ	182
5.3	การละกริยาในประโยคที่สัมพันธ์กันในลักษณะ การถาม	184

บทที่

6.	ความสัมพันธ์ของการละภิกษาภักกับการละนาม	195
6.1	การเกิดรวมกันของการละภิกษาภักกับการละนาม ...	196
6.2	เกณฑ์กำหนดของการละภิกษาภักกับการละนาม	217
6.3	สิ่งที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับภิกษาภัก	218
7.	สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ	222
	สรุปผลการวิจัย	222
	ขอเสนอแนะ	225
บรรณานุกรม	226
ประวัติผู้วิจัย	230

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

หน้า

ตารางที่ 1	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ ซึ่งมีกริยาสัมพันธ์กันในลักษณะการคลายตามกัน	47
ตารางที่ 2	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการคลายตามกัน ซึ่งระบุรรถลักษณะในบริบทของกริยาไว้ด้วย	57
ตารางที่ 3	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ ซึ่งมีกริยาสัมพันธ์กันในลักษณะการแสดงความตรงกันข้าม	60
ตารางที่ 4	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการแสดงความตรงกันข้าม ซึ่งระบุรรถลักษณะในบริบทของกริยาไว้ด้วย	64
ตารางที่ 5	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ ซึ่งมีกริยาสัมพันธ์กันในลักษณะการเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง	68
ตารางที่ 6	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งระบุรรถลักษณะในบริบทของกริยาไว้ด้วย	75
ตารางที่ 7	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ ซึ่งมีกริยาสัมพันธ์กันในลักษณะการเปรียบเทียบกัน	80
ตารางที่ 8	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการเปรียบเทียบกัน ซึ่งระบุรรถลักษณะในบริบทของกริยาไว้ด้วย	82
ตารางที่ 9	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ ซึ่งมีกริยาสัมพันธ์กันในลักษณะการแสดงเวลา	85
ตารางที่ 10	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ ในลักษณะการแสดงเวลา ซึ่งระบุรรถลักษณะในบริบทของกริยาไว้ด้วย	87

ตารางที่	11	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ ซึ่งมีกริยาสัมพันธ์กันในลักษณะ การแสดงตัวอย่าง	92
ตารางที่	12	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ในลักษณะการแสดงตัวอย่าง ซึ่งระบุอรรถลักษณะในบริบทของกริยาไว้ด้วย	96
ตารางที่	13	ตัวอย่างประโยคที่สัมพันธ์กัน ในลักษณะการซ้ำ เนื้อความ	105
ตารางที่	14	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบเนื้อความ พร้อมทั้ง คำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	108
ตารางที่	15	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบเนื้อความ ซึ่งระบุ อรรถลักษณะในบริบทของกริยาไว้ด้วย พร้อมทั้งคำตอบ ที่อาจจะเป็นไปได้	111
ตารางที่	16	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกเนื้อความเกี่ยวกับกริยา พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	116
ตารางที่	17	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ซึ่งมีหน่วยแสดงคำถามใหม่ พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะ เป็นไปได้	118
ตารางที่	18	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ซึ่งมีหน่วยแสดงคำถาม ใหม่ ที่ผู้ถามระบุอรรถลักษณะ ในบริบทของกริยาไว้ด้วย พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะ เป็นไปได้	121
ตารางที่	19	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ซึ่งมีหน่วยแสดงคำถาม <u>หรือ</u> พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะ ไปได้	125

ตารางที่ 20 ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ซึ่งมีหน่วยแสดงคำถาม หรือ ที่ผู้ถามระบุบรรดลักษณะ ในบริบทของกริยาไว้ด้วย พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะ เป็นไปได้ 130

ตารางที่ 21 ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ซึ่งมีหน่วยแสดงคำถาม หรือเปล่า พร้อมทั้งคำตอบ ที่อาจจะเป็นไปได้ 136

ตารางที่ 22 ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ซึ่งมีหน่วยแสดงคำถามหรือเปล่า ที่ผู้ถามระบุ บรรดลักษณะในบริบทของกริยาไว้ด้วย พร้อมทั้ง คำตอบที่อาจจะเป็นไปได้ 139

ตารางที่ 23 ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ซึ่งมีหน่วยแสดงคำถาม หรือยัง พร้อมทั้งคำตอบที่ อาจจะไปได้ 143

ตารางที่ 24 ตัวอย่างคำถามเพื่อให้เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ซึ่งมีหน่วยแสดงคำถาม หรือยัง ที่ผู้ถามระบุบรรดลักษณะ ในบริบทของกริยาไว้ด้วย พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะ เป็นไปได้ 147

ตารางที่ 25 ตัวอย่างคำถามเพื่อการยืนยัน พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะ เป็นไปได้ 153

ตารางที่ 26 ตัวอย่างคำถามเพื่อการยืนยัน ที่ผู้ถามระบุบรรดลักษณะ ในบริบทของกริยาไว้ด้วย พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะ เป็นไปได้ 157

ตารางที่ 27	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้ได้เนื้อความเกี่ยวกับนามที่ทำกริยา พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	164
ตารางที่ 28	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้ได้เนื้อความเกี่ยวกับนามที่ทรง-รับกริยา พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	166
ตารางที่ 29	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้ได้เนื้อความเกี่ยวกับเวลา พร้อมทั้ง คำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	168
ตารางที่ 30	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้ได้เนื้อความเกี่ยวกับสถานที่ พร้อมทั้ง คำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	171
ตารางที่ 31	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้ได้เนื้อความเกี่ยวกับการเลือก พร้อม ทั้งคำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	173
ตารางที่ 32	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้ได้เนื้อความเกี่ยวกับจำนวน พร้อมทั้ง คำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	175
ตารางที่ 33	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้ได้เนื้อความเกี่ยวกับลักษณะหรือวิธีการ พร้อมทั้งคำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	177
ตารางที่ 34	ตัวอย่างคำถามเพื่อให้ได้เนื้อความเกี่ยวกับเหตุผล พร้อมทั้ง คำตอบที่อาจจะเป็นไปได้	179
ตารางที่ 35	ตัวอย่างคำถามเพื่อตรวจสอบแต่เพียงบางส่วนของข้อความ และข้อความที่มาก่อน	182
ตารางที่ 36	ตัวอย่างคำถามเพื่อตรวจสอบข้อความทั้งข้อความ และขอ ความที่มาก่อน	183
ตารางที่ 37	ตัวอย่างประโยคที่สัมพันธ์กันในลักษณะที่เป็นคำถามเพื่อให้ เลือกตอบรับหรือตอบปฏิเสธ ซึ่งมีหน่วยแสดงคำถาม หรือแปลา และประโยคที่สัมพันธ์กันในลักษณะที่เป็นคำถาม เพื่อการยืนยัน และประโยคที่มาก่อน	185
ตารางที่ 38	ตัวอย่างประโยคที่สัมพันธ์กันในลักษณะที่เป็นคำถามเพื่อให้ได้ เนื้อความ และประโยคที่มาก่อน	189

ตารางที่ 39	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ 6 ลักษณะ ซึ่งมีกริยา 3 ชนิด คือ กริยาแสดงสภาพ กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง และกริยาแสดงอาการ 197
ตารางที่ 40	ตัวอย่างประโยคสัมพันธ์ลักษณะต่าง ๆ 6 ลักษณะ ซึ่งมี กริยาแสดงทั้งอาการและการเปลี่ยนแปลง 199

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย